

Nader onderzoek das

Quadenoord

Projectnummer: P8141.8
Datum: 23-8-2019

Inleiding

De opdrachtgever (Chint Solar Netherlands) is voornemens om agrarische gronden gelegen te Quadenoord om te vormen tot een zonnepark (figuur 1). Ten behoeve hiervan is een quickscan uitgevoerd (Eelerwoude, 2018). Tijdens het veldbezoek van de quickscan zijn sporen aangetroffen van das. Van deze soort is ook bekend dat hij op de Veluwe voorkomt en in de afgelopen jaren zijn er diverse waarnemingen gedaan van das in de nabijheid van het plangebied. Das is een soort die middels de Wet natuurbescherming beschermd is en waarvoor geldt dat verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving (waaronder foerageergebied) beschermd zijn. Het plangebied is geschikt foerageergebied doordat het voedselrijke grond betreft.

De ontwikkeling van een zonnepark op deze (intensief gebruikte) agrarische percelen kan in het algemeen een positief effect hebben op natuurwaarden en flora en fauna. De natuurwaarden van de agrarische percelen zijn door het huidige gebruik namelijk erg beperkt. Het uit productie nemen van de gronden en het ontwikkelen van bijvoorbeeld bloemrijke graslanden heeft echter tot gevolg dat het voedselaanbod voor de das (regenwormen, maïs etc.) afneemt. Dit kan een (groot) effect hebben op het voorkomen van de das in de omgeving omdat de dassen in de bossen in de omgeving slechts in beperkte mate voedsel kunnen vinden. De Wet natuurbescherming beschermt niet alleen de verblijfplaatsen (burchten) maar ook het leefgebied dat nodig is voor het goed functioneren van deze verblijfplaatsen. Op dit moment is onvoldoende duidelijk wat de functie is van deze landbouwgronden voor de das. Dit maakt nader onderzoek noodzakelijk waarbij in een ruime omgeving wordt onderzocht waar de verblijfplaatsen liggen en hoe en waar de dassen naar voedsel zoeken. Pas dan kan een afdoende effectenbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming worden uitgevoerd.

Plangebied

Het plangebied bestaat uit twee agrarische percelen die gelegen zijn ten noorden van de bebouwde kom van Renkum. De percelen liggen in Natura 2000-gebied Veluwe, en liggen in een bosrijke omgeving. Het grasland ten oosten van de plangebieden is deels in gebruik als paardenweide en deels als natuurterrein (kruidenrijk grasland met braamstruweel) dat wordt beweid met blaarkopkoeien. In de omgeving wordt veel gerecreëerd. Langs de percelen lopen wandel-, fiets- en ruitersporen, en op korte afstand van het plangebied ligt een Natuurcamping.

Zonnepark Quadenoord

Plangebied

Landschapswetwerper: M. Hoofd

Datum: 29-08-2018

Figuur 1. Luchtfoto plangebied.

Leefgebied en voedsel das

Hier volgt een korte beschrijving van het leefgebied en voedsel van de das. Deze beschrijving is grotendeels overgenomen van het ministerie van LNV (bron: <http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/das-meles-meles>).

Het leefgebied bestaat uit een halfopen landschap. De das heeft dekking en droge grond nodig voor de burchten en een gevarieerd grondgebruik voor zijn voedsel. De soort bereikt de hoogste dichtheden in agrarisch landschap met kleine stukken bos, veel hagen (of graften in Zuid-Limburg) en voldoende wormenrijk grasland. Dichtheden zijn lager in natuurgebieden, uitgestrekte bossen en intensief landbouw-(akkerbouw-)gebied. Het dieet is heel gevarieerd, zowel dierlijk als plantaardig. In veel streken van Nederland zijn maïs en regenwormen de belangrijkste voedselcomponenten. Verder (afgevallen) fruit, bosvruchten, eikels, graan, muizen(nesten), egels, nesten jonge konijnen, engerlingen, kevers en andere insecten, vogeleieren en aas.

Methode

Het onderzoek bestaat uit twee delen; het opvragen van informatie uit NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) en een veldbezoek om de NDFF gegevens te verifiëren en om extra informatie te verzamelen over burchten, wissels en foerageergebieden en landgebruik.

Opvragen informatie uit NDFF

Er is voor 7 kilometerhokken in en rond het plangebied een standaardlevering voor de soort das opgevraagd voor de periode vanaf 2008 t/m 2018.

Veldbezoek

Het veldbezoek is overdag door M. Hoofd en V. de Lenne uitgevoerd, ecologisch adviseurs bij Eelerwoude. Het veldbezoek is uitgevoerd op 4 oktober 2018 bij 17°C, half bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Er is gezocht naar burchten, wissels en andere sporen die duiden op de aanwezigheid van dassen in (de nabijheid van) het plangebied.

Resultaten

Opvragen informatie uit NDFF

Er zijn bij NDFF 51 waarnemingen van das bekend in de 7 geselecteerde kilometerhokken. Het betreft: 1x dood exemplaar, 41x levend exemplaar, 2x prenten en uitwerpselen en 6x sporen. Van een groot deel van de waarnemingen is de locatie alleen bekend op kilometerhok niveau. Van 18 waarnemingen is wel de exacte locatie bekend, deze zijn weergegeven in figuur 2.

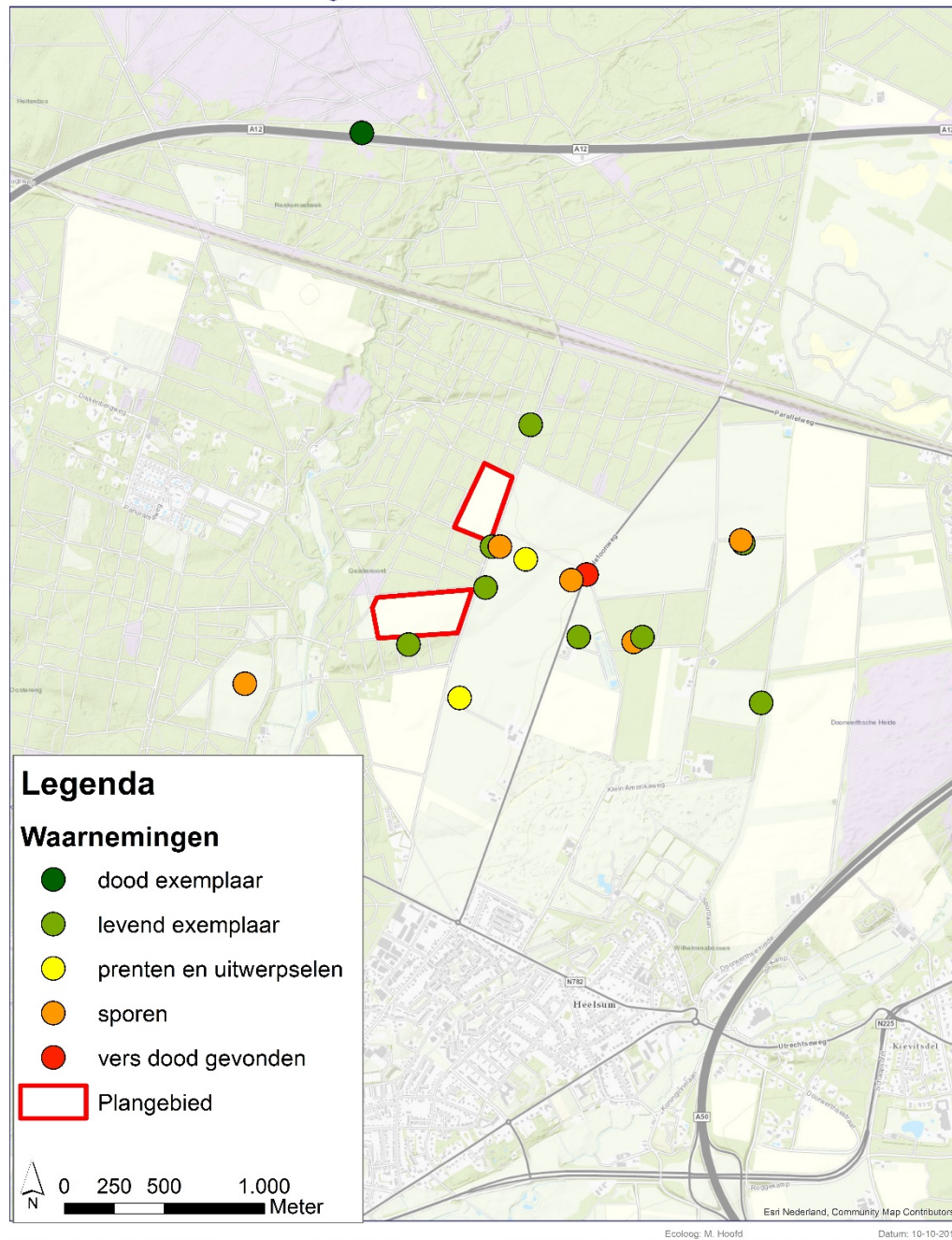
Veldbezoek

Bij het veldonderzoek zijn diverse sporen van das aangetroffen, deze zijn weergegeven in figuur 3. Op korte afstand van het plangebied is een grote burcht (de hoofdburcht) aanwezig die duidelijk in gebruik is. Deze hoofdburcht heeft een geschatte oppervlakte van circa 2500 m² en omvat ongeveer 40 pijpen. Daarnaast zijn er enkele bijburchten en

vluchtpijpen aangetroffen. Ook zijn neusputjes (foerageersporen) en latrines aangetroffen en is er een dassenschedel gevonden.

Quadenoord

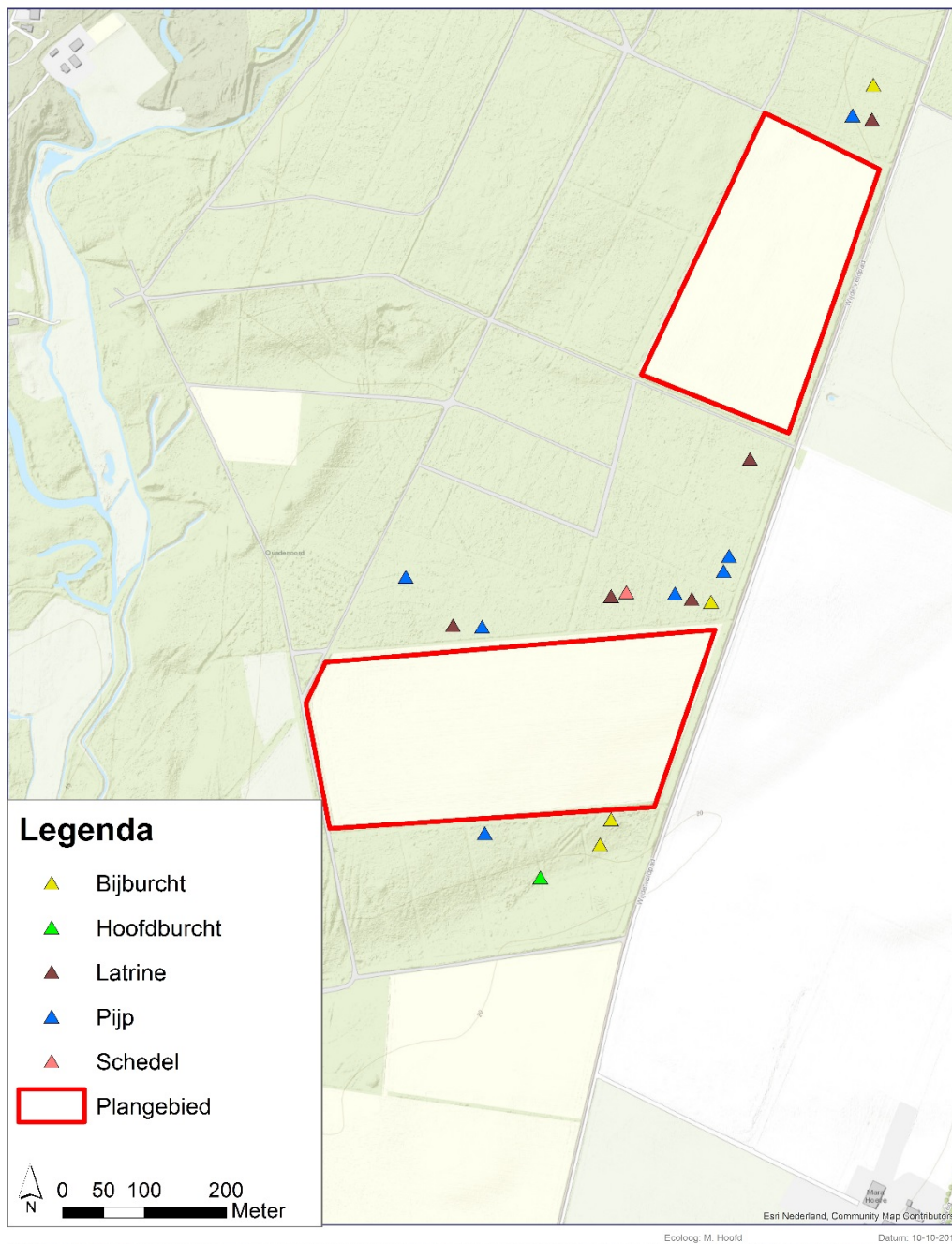
Resultaten NDFF - waarnemingen waarvan de exacte locatie bekend is

Figuur 2: NDFF waarnemingen waarvan de exacte locaties bekend zijn.

Quadenoord

Resultaten veldbezoek

Figuur 3: waarnemingen veldbezoek

Figuur 4: enkele foto's van waarnemingen (de bovenste vier foto's zijn genomen bij de hoofdburcht de onderste twee foto's zijn van latrines)

Conclusie

Tijdens het veldbezoek is een burcht van ongeveer 40 pijpen aangetroffen in de bosrand die grenst aan het zuidelijke deel van het plangebied. De burcht is duidelijk in gebruik, bij verschillende pijpen zijn sporen van bewoning en recente graafsporen aangetroffen. Ook op andere plekken rond het plangebied zijn bijburchten en vluchtpijpen aangetroffen. In de regel geeft de ligging van een burcht al aan waar geschikt foerageergebied aanwezig is. Burchten bevinden zich meestal in de bosrand op een plek waar vandaan veel geschikt foerageergebied op korte afstand van de burcht bereikt kan worden. In de praktijk betekent dit dat burchten in de bosranden nabij voedselrijke agrarische gronden liggen. Op deze locatie bij Quadenoord is dat ook het geval. De burchten zijn strategische gelegen, op plekken waarvandaan geschikt foerageergebied op zo kort mogelijke afstand ligt. Dassen zullen gebruik maken van zowel het plangebied als het grasland en de paarden weide ten oosten van het plangebied. Verder kan er in het bos worden gefoerageerd, maar hier is het voedselaanbod beperkter. In tijden dat het voedselaanbod beperkt is kan ook op grotere afstand van de verblijfplaatsen worden gefoerageerd. Afhankelijk van wat er op het plangebied wordt geteeld of verbouwd is het plangebied gedurende het jaar meer of minder geschikt als foerageergebied. Over het algemeen kan het plangebied worden getypeerd als zeer geschikt foerageergebied. Bovendien is het vanaf de burchten zeer goed bereikbaar waardoor het ook een belangrijke functie vervult voor de lokale populatie.

Das valt onder het beschermingsregime 'andere soorten', dit betekent dat het verboden is om ze opzettelijk te doden of te vangen. Daarnaast is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzetten te beschadigen of te vernielen. De burcht is een vaste voortplantingsplaats. Deze kan niet alleen beschadigd of vernield worden door praktische handelingen aan de burcht, maar ook door een verandering in de omgeving waardoor de burcht ongeschikt wordt als voortplantingsplaats. Bijvoorbeeld: als de das geen gebruik meer kan maken van het plangebied als foerageergebied, en daardoor onvoldoende voedsel kan vinden, zal de burcht ook niet meer geschikt zijn als voortplantingsplaats of rustplaats en verlaten worden. Het foerageergebied behoort tot de zogenaamde 'functionele leefomgeving'. Er kan niet worden uitgesloten dat de aanleg van het zonnepark geen negatieve effecten heeft op de burcht en de functionele leefomgeving. Met landschappelijke inrichting kunnen effecten zo veel mogelijk worden beperkt, maar maatregelen die ten gunste van dassen komen (voedselrijke gronden) zijn ongunstig voor de meeste andere soorten (die houden van schralere gronden). Het is noodzakelijk om met het bevoegd gezag, de provincie Gelderland, in overleg te gaan over of het treffen van maatregelen ten behoeve van dassen afdoende is of dat een ontheffing noodzakelijk is. Daarnaast is het voor het realiseren van de meest gunstige ecologie onder en rond het zonnepark, van belang om navraag te doen naar het beleid ten aanzien van dassen. Inrichting volledig gericht op de das zou immers ongunstig zijn voor de meeste andere soorten.

Conclusie

In het inrichtingsplan is voldoende rekening gehouden met de das. Doordat er een hek wordt geplaatst op 20/30 cm vanaf de bodem rondom de zonnepanelen, kunnen dassen

het terrein wel betreden. Ze kunnen onder het hek door kruipen. Daarnaast wordt rondom het zonneveld, in de schaduwzone van de bestaande bomen, een dassen akker aangelegd. Hiermee spelen we in op de behoefte van voedsel van de das; niet alleen voedsel op één moment zoals bij mais, maar jaarrond voedselaanbod. Daarnaast is dit ook gunstig voor insecten, vogels en andere kleine zoogdieren. De zone bestaat uit twee delen. Aan de boskant worden diverse struiken geplant die veel bessen dragen. Daarbinnen komt een strook met graan en akkerbloemen.

Door de aanleg van deze dassenakker en door het gebruik van een hek dat voor dassen passeerbaar is, worden de negatieve effecten opgeheven. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat een ontheffing Wet natuurbescherming onderdeel soorten voor de das niet aangevraagd hoeft te worden.

Literatuur

- Eelerwoude, 2019. Toetsing Wet natuurbescherming. Zonnepark Quadenoord.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Datum van raadplegen: 09-10-2018. <http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/das-meles-meles>.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). <https://www.ndff.nl/>